

Studieplan for Religion, livssyn og etikk for grunnskolelærerutdanning 5-10 (60 studiepoeng) (2015– 2016)

Fakta om programmet

Studiepoeng: 60

Studiets varighet: 1 år

Undervisningsspråk: Norsk

Studiested: Halden

Kontakt

Studieprogramansvarlig

Avdeling for lærerutdanning

Innholdsfortegnelse

- Informasjon om studiet
- Hva lærer du?
- Opptak
- Oppbygging og gjennomføring
- Jobb og videre studier
- Studieplanen er godkjent og revidert
- Studiemodell

Informasjon om studiet

Studiet er et valgfag i *Grunnskolelærerutdanningen 5-10 (240 studiepoeng)*.

Studiet er et dannelsesfag og inneholder områdene religion og livssyn, filosofi og etikk og fagdidaktikk. Det henter stoff og perspektiver fra religionsvitenskap, teologi, filosofi og idéhistorie, men også fra andre samfunns- og kulturfag, samt pedagogikk. Fagdidaktisk teori og praksis er sentralt i studiet.

Det er krav om politiattest og tuberkulinkontroll til studiet, se nærmere informasjon i studieplan for Grunnskolelærerutdanning 5-10 (240 studiepoeng).

Hva lærer du?

Studiets læringsutbytte

Læringsutbyttet i de fire emnene i studiet er knytt til faglige kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse som er nødvendig for å kunne undervise i RLE på 5. til 10. trinn.

Kunnskaper

Studenten har kunnskap om

- fagets grunnbegreper (religion, livssyn, etikk, filosofi)
- religioner og livssyn i faget: mangfold og ulike retninger, trosinnhold, praksis, etikk og estetiske uttrykk, med særlig vekt på kristendommen og norske forhold
- viktige tros- og livstolkinger i religionene
- religionenes historie
- kristendommens historie og trosinnhold
- hellige tekster: hovedinnhold, historisk bakgrunn og sentrale fortellinger, med særlig vekt på Bibelen
- uttrykksformer i religionene
- vestlig filosofihistorie
- humanismens historie og den moderne livssynshumanismen
- sekulære livstolkinger med vekt på ideologier
- etiske teorier og bruken av disse i forhold til noen aktuelle problemstillinger
- menneskerettigheten og FNs barnekonvensjon
- å filosofere med barn
- sentrale arbeidsmåter i faget
- grunnskolefagets historie
- reglement for fritak på religiøst og livssynsmessig grunnlag
- et bredt utvalg av mulige arbeidsmåter i faget og tilsvarende vurderingsformer

Ferdigheter

Studenten kan

- planlegge, gjennomføre og vurdere RLE-undervisning på en selvstendig og faglig gjennomtenkt måte med vekt på dannelsesperspektiv og de flerkulturelle utfordringene
- bruke sentrale arbeidsmåter i RLE med vekt på arbeidet med høgtider, fortellinger og estetiske uttrykk
- kombinere kravet om objektiv, kritisk og pluralistisk undervisning i RLE med varierte, elevaktive og engasjerende arbeidsmåter
- reflektere kritisk over innholdet og verdimålingene for faget i skolen og over forholdet mellom fag, undervisning og egen utvikling i yrkesutøvingen
- lage lokale læreplaner i RLE
- reflektere over egen utvikling i yrkesutøvingen som RLE-lærer
- vurdere lærebøker og andre læremiddel i faget
- bruke internett og digitale læremidler på en kritisk og pedagogisk måte
- bruke barns tanker og forestillinger i filosofiske diskusjoner
- samarbeide med andre lærere, elever og hjemmet om faget

Generell kompetanse

Studenten

har yrkesetisk kompetanse

- kan legge til rette for samarbeid mellom hjem, skole og lokalmiljø
- har forståelse for rollen som verdiformidler i et flerkulturelt samfunn
- kan gjøre greie for ulike konsekvenser av verdigrunlaget for skolen
- kan se ungdomskultur og samfunn elles i sammenheng med religioner og livssyn

Opptak

Ingen krav ut over opptakskravet til *Grunnskolelærerutdanningen 5-10 (240 studiepoeng)*.

Oppbygging og gjennomføring

Studiets oppbygging og innhold

Religion, livssyn og etikk for Grunnskolelærerutdanningen 5-10 består av fire emner, hver på 15 studiepoeng.

RLE 101: Introduksjon til livssyn, filosofi, hinduisme, buddhisme og islam (5-10)

RLE 102: Introduksjon til etikk, jødedom og kristendom (5-10)

RLE 201: Fordypning i livssyn, filosofi, hinduisme, buddhisme og annet religiøst mangfold (5-10)

RLE 202: Fordypning i etikk, jødedom, kristendom og islam (5-10)

Tema for de ulike emnene framkommer i emnebeskrivelsene til det respektive emne.

Studiet bidrar på utdanningens Profesjonsdager og deltar i tverrfaglig samarbeid og undervisning med andre fag i Grunnskolelærerutdanningen 5-10.

Organisering og læringsformer

Studentene møter varierte arbeidsformer. Tilnærmingen til stoffet skjer i hovedsak gjennom forelesninger, faglig og didaktisk refleksjon, arbeid i grupper og individuelt arbeid. Undervisningen bygger på oppdatert forskningsbasert kunnskap. I tillegg kan det være aktuelt med ekskursjoner.

Sentrale områder

Sentrale områder i studiet er fagdidaktikk, grunnleggende ferdigheter, tilpasset opplæring, vurdering, samiske og flerkulturelle perspektiver.

Bruk av bibliotek: Biblioteket skal bidra til studentenes informasjonskompetanse, det vil si evnen til å søke etter, finne, evaluere og bruke relevant faglig informasjon. I tillegg til personlig service, får studentene bibliotekundervisning der målsettingen er at de skal kunne søke i norske informasjonskilder, ha kjennskap til internasjonale databaser og kunne vurdere kvalitet på informasjon. Det vil også bli undervist i referanseteknikk. Bibliotekundervisningen vil bestå av to dobbelttimer, en innføring i informasjonssøk ved studiestart og spesialisert informasjonssøk samt innføring i referanseteknikk i forbindelse med oppgaveskriving. Deltakelse i denne undervisningen er svært viktig for å få et godt utbytte av studiet.

Bruk av IKT: Det forutsettes at studentene benytter IKT aktivt, både som kommunikasjonskanal mellom lærere og studenter og som arbeidsredskap. Det legges særlig vekt på at studentene utvikler en kritisk holdning til internettkilder.

Egenaktivitet: Det forutsettes en utstrakt grad av selvstudium og samarbeid med medstudenter. Studentene inngår i mindre læringsfelleskap (basisgrupper).

Arbeidskrav: Det er knyttet arbeidskrav til studiet. Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen. Se den enkelte emnebeskrivelse for mer informasjon.

Utgifter knyttet til studieturer må studentene påkoste selv.

Praksis

Praksis inngår i studiet. Erfaringer fra praksis brukes inn i undervisningen. Se nærmere beskrivelse av praksis i studieplan for *Grunnskolelærerutdanningen 5-10* og *Plan for praksis (5-10)*.

Forsknings- og utviklingsarbeid

Studentene skal gjennomføre forsknings- og utviklingsarbeid innen emnet, se emnebeskrivelse og semesterplan for mer informasjon.

Internasjonalisering

Grunnskolelærerstudiet skal preges av at studentene ser fag og lærerarbeid i et internasjonalt perspektiv. Det innebærer at det legges til rette for kontakt med tilsvarende utdanningsinstitusjoner i andre land og for utveksling av lærere og studenter som ønsker å arbeide spesielt med internasjonale spørsmål knyttet til utdanning og læring. Integrering av studier eller praksisopplæring i utlandet kan skje ved at hele eller deler av studiene i den valgbare delen av utdanningen kan bestå av studier i utlandet. Forutsetningen er at det foreligger en forhåndsgodkjenning fra vår institusjon, basert på kriteriene i de nasjonale retningslinjene, og at det kan organiseres nødvendig praksisopplæring, enten under utenlandsoppholdet eller før/etter utenlandsoppholdet.

Se mer informasjon i studieplan for Grunnskolelærerutdanning 5-10, generell del.

Evaluering av studiet

For å kunne tilby en aktuell og relevant utdanning av god kvalitet er vi avhengig av studentenes tilbakemeldinger og at du deltar i evaluering av studiene. Dette studieprogrammet blir jevnlig evaluert for å sikre og utvikle kvaliteten i programmet:

- HiØs utvalg for utdanningskvalitet gjennomfører årlig en evaluering av studiekvaliteten ved et utvalg av høgskolen sine studieprogrammer (kalt EVA2)
- Se også studieplan (programplan) for Grunnskolelærerutdanning 5.-10. trinn
- Det enkelte fagmiljø har ansvar for å etablere faste og allment kjente evalueringsrutiner på emnenivå (kalt EVA3).

Tilbakemelding underveis

Studentene får tilbakemelding på arbeidskrav underveis i studiet.

Vurdering

Obligatoriske arbeidskrav må være godkjent før studenten kan framstille seg til eksamen.

Studiet har både muntlig og skriftlig eksamensformer og det benyttes interne og eksterne sensorer.

Se emnebeskrivelsene for mer detaljert informasjon.

Man benytter en gradert karakterskala fra A - F, der A er beste og E dårligste ståkarakter. F er 'ikke bestått'.

Jobb og videre studier

Målgruppe er studenter i *Grunnskolelærerutdanningen 5-10* (240 studiepoeng).

Religion, livssyn og etikk for Grunnskolelærerutdanningen 5-10 fyller kompetansekravet som er bestemt for å kunne bli tilsatt som lærer i RLE på mellom- og ungdomstrinnet i norsk skole.

Studieplanen er godkjent og revidert

Studieplanen er godkjent

Fungerende dekan Kjersti Berggraf Jacobsen, juni 2011

Studieplanen er revidert

Studieleder Kjersti Berggraf Jacobsen, 12. desember 2014

Studieplanen gjelder for

2015-2017

Studiemodell

Denne studiemodellen har en ny utforming. [Fortell oss hva du synes om den](#)

Høst 2015

Obligatoriske emner

LURLE10115

Introduksjon til livssyn, filosofi, hinduisme, buddhisme og islam (5-10)

15 stp

Vår 2016

Obligatoriske emner

LURLE10215

Introduksjon til etikk, jødedom og kristendom (5-10)

15 stp

Høst 2016

Obligatoriske emner

LURLE20113

Fordypning i livssyn, filosofi, hinduisme, buddhisme og annet religiøst mangfold (5-10)

15 stp

Vår 2017

Obligatoriske emner

LURLE20213

Fordypning i etikk, jødedom, kristendom og islam (5-10)

15 stp

Sist hentet fra Felles Studentsystem (FS) 26. okt. 2021 03:12:16

LURLE10115 Introduksjon til livssyn, filosofi, hinduisme, buddhisme og islam (5-10) (Høst 2015)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 15

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Stuedsted: Halden

Emneansvarlig: Ole Henrik Borchgrevink Hansen

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidsomfang
- Praksis
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i valgfaget *Religion, livssyn og etikk for grunnskolelærerutdanningen 5-10* (60 studiepoeng).

Undervisningssemester

Grunnskolelærerutdanningens 3. semester (høst).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

KUNNSKAP

Studenten har kunnskap om

- religioner og livssyn i faget: mangfold og ulike retninger, trosinnhold og oppfatninger, praksis, etikk og estetiske uttrykk, med vekt på hinduisme, buddhisme, og islam, og på disse religionenes plass i Norge.

- hva religiøse seremonier og høytider har å si for barn og unge med vekt på hinduisme, buddhisme og islam
- religionshistorie innen hinduisme, buddhisme og islam med vekt på eldre tid
- hellige tekster: hovedinnhold, historisk bakgrunn og sentrale fortellinger, med vekt på hellige tekster i hinduisme, buddhisme og islam
- vestlig filosofihistorie med vekt på antikken, særlig menneskesyn og etikk
- humanisme som livssyn i historisk kontekst og som filosofisk perspektiv i ulike varianter i bryting med andre menneskesyn gjennom historien
- sentrale arbeidsmåter og vurderingsformer i faget i forhold til de aktuelle trinnene
- barns og unges gudsbegrep, religiøse forestillinger og opplevelser
- reglement for fritak på religiøst og livssynsmessig grunnlag
- grunnskolefagets historie i hovedtrekk, grunngivelse, innhold og formål
- diskusjonene rundt kognitiv forvirring i møte med religiøst og annet kulturelt mangfold

FERDIGHETER

Studenten kan

- planlegge, gjennomføre og vurdere RLE-undervisning på en selvstendig og faglig gjennomtenkt måte med vekt på dannelsesperspektiv og de flerkulturelle utfordringene
- sette seg inn i unges tanker og forestillinger om religiøse og filosofiske spørsmål, og kan samtale med dem om dette
- samtale med unge om forhold som oppstår i forbindelse med vanskelige livssituasjoner
- bruke sentrale arbeidsmåter med vekt på dialog, utforskning, sammenligning og kritisk og analytisk arbeid i undervisning og læring
- samarbeide med andre lærere, elever og hjemmet om faget
- gjennomføre tilpasset opplæring i RLE, blant annet med hensyn til elever med bakgrunn i ulik tro og ulike livssyn
- legge til rette for utvikling av de grunnleggende ferdighetene i undervisningen
- kombinere kravet om objektiv, kritisk og pluralistisk undervisning i RLE med varierte, elevaktive og engasjerende arbeidsmåter
- reflektere kritisk over innholdet i faget og over verdimålsetningene for faget og over forholdet mellom fag, undervisning og egen utvikling i yrkesutøvelsen
- bruke internett og digitale læremidler på en kritisk og pedagogisk måte i undervisningen

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- har yrkesetisk kompetanse og kan se dette i sammenheng med religiøse og livssynsmessige tradisjoner
- kan legge til rette for samarbeid mellom hjemmet, skolen og lokalmiljøet
- har forståelse for rollen som verdiformidler i et flerkulturelt samfunn

Innhold

Emnet tar for seg følgende hovedtemaer:

- Introduksjon til religionene hinduisme, buddhisme, og islam
- Introduksjon til livssynet humanisme
- Introduksjon til eldre filosofihistorie
- RLE som undervisningsfag i grunnskolens mellomtrinn og ungdomstrinn med følgende undertema:

Fagdidaktikk

Integrering av praksis

Grunnleggende ferdigheter

Flerkulturelle perspektiver
Tilpasset opplæring
Vurdering
Forskningsbasert undervisning

Undervisnings- og læringsformer

Studentene kommer til å møte varierte arbeidsformer. Tilnærmingen til stoffet skjer i hovedsak gjennom forelesninger, faglig og didaktisk refleksjon, ekskursjon i grupper, arbeid i grupper og arbeid med oppgaver i klassen. Undervisningen bygger på forskningsbasert kunnskap.

Utgifter knyttet til studietur må studentene påkoste selv, se pkt. Arbeidskrav.

Arbeidsomfang

Det forventes en studieinnsats på minst 20 timer pr uke inkludert undervisning.

Praksis

Praksis er integrert i emnet og erfaringer fra praksis brukes i undervisningen. Se nærmere informasjon i studieplan for *Grunnskolelærerutdanning 5-10* og *Plan for praksis*.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

1. *Gruppearbeid (2 studenter) med muntlig presentasjon av et faglig og didaktisk tema innenfor emnet med relevans for RLE i skolens 5.-10. klasse.*

Arbeidet skal være forskningsbasert, belyse didaktisk teori, grunnleggende ferdigheter, tilpasset opplæring, det flerkulturelle perspektiv og vurdering av elever. Studentene må gi muntlig tilbakemelding på andre studenters presentasjoner. Muntlig tilbakemelding fra lærer om arbeidet er godkjent. Etter presentasjonen lastes arbeidet opp i Fronter-mappen studentsamarbeid.

2. *Gruppearbeid (2 studenter): besøke ett trossamfunn med intervju, orientering og omvisning fra trossamfunnets ledelse, eller ansatte.*

Arbeidet skal være forskningsbasert og belyse det flerkulturelle perspektiv. Gruppene gir muntlige presentasjoner i klassen fra sine besøk i trossamfunnene. Muntlig tilbakemelding fra lærer om arbeidet er godkjent. Etter presentasjonen lastes arbeidet opp i Fronter-mappen studentsamarbeid.

3. *Obligatorisk deltakelse i deler av undervisningen, se spesifisering i semesterplan for nærmere informasjon.*

Sykmelding gir rett til tilpassede oppgaver ved fravær.

Besøk til trossamfunn må bekostes i sin helhet av studenten.

Ved sykefravær den dagen gruppen besøker trossamfunn, må studenten besøke stedet på egen hånd, dokumentere, og gi en individuell muntlig presentasjon til klassen på annet tidspunkt på utsatt frist.

Ved sykefravær på de obligatoriske dagene gruppene har presentasjoner (arbeidskrav), må studentene gi en individuell muntlig presentasjon til klassen på annet tidspunkt på utsatt frist. Eventuelt levere skriftlige kommentarer i Fronter på presentasjoner fra andre grupper, lastet opp i Fronter, som student har hatt fravær fra.

Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen

Eksamen

Muntlig individuell eksamen av 30 minutters varighet.

Ingen hjelpemidler tillatt.

Det gis bokstavkarakterer fra A-F. Eksamen blir vurdert av én intern og én ekstern sensor.

Evaluering av emnet

Emneansvarlig har ansvar for at studentene utfører evaluering av emnet RLE 101.

Resultater fra evalueringen og forslag til justeringer følges opp sammen med studentenes representanter i faget RLE.

Litteratur

Litteraturlisten er oppdatert 8. juni 2015.

Kompendium for RLE 101 emnet (høst 2015) selges i bokhandel Remmen.

Religionspedagogikk, fagdidaktikk og RLE-faget

Læreplan i religion, livssyn og etikk. 2008. Utdanningsdirektoratet. Udir.no
<http://www.udir.no/kl06/RLE1-01/>

Læreplan i religion, livssyn og etikk - samisk. 2009. Utdanningsdirektoratet. Udir.no
<http://www.udir.no/kl06/RLE2-01/>

Melhus, Kjersti og Geir Winje. 2009. Å regne i RLE, kap. 12 ss. 173-184 I: Å regne i alle fag. Fauskanger, Mosvold og Reikerås (red.)
Oslo: Universitetsforlaget (Kompendium)

Neegaard, Gunnar (red.) 2006. Innføring i religionskunnskap, ss. 17-40 I: Logos og Dharma: Religioner, livssyn og etikk.
Bergen: Fagbokforlaget (23s) (Kompendium)

Sødal, H. K. (red.) 2009. Religions og livssynsdidaktikk. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
Kap. 2, 4, 5, 6.

Winje, Geir (2009). Å være digital i religion, livssyn og etikk (RLE), ss. 67-80, I:
Å være digital i alle fag. Hildegunn Otnes (red.) Oslo: Universitetsforlaget (Kompendium)

Winje, Geir. 2005. Estetiske arbeidsmåter i KRL (RLE). Høgskolen i Vestfold (8s)
<http://geirwinje.no/onewebmedia/estetiske%20arbeidsmater.pdf>

Winje, Geir. 2006. Metodisk arbeid med religionenes musikk i KRL. Høgskolen i Vestfold (8s)
<http://geirwinje.no/onewebmedia/metodikk-musikk-religion.pdf>

Livssyn, filosofi og fagdidaktikk

Aadnanes, P. M. 2012 (4. utg.) Livssyn. Oslo: Universitetsforlaget.
Ss. 130-160.

Andreassen, Bengt-Ove. 2012. Religionsdidaktikk. En innføring. Oslo: Universitetsforlaget.
Kap.6: Filosofi og etikk, ss. 133-148 (Kompendium)

Bondevik, H. og I. Bolstad. 2003. Tenkepauser. Filosofi og vitenskapsteori.
Oslo: Akribe forlag. Ss. 21-56 (Kompendium)

Eidhamar, L. G; Leer-Salvesen. P. og Hølen, V. 2007. Den andre. Etikk og filosofi i skolen.
Kristiansand: Høyskoleforlaget. Ss. 13-24, 84-90, 134-147, 277-298.

Lingås, L. G. 2008. Troen på livet vårt, menneskets verd, ss. 159-177 I: Verdier
av Leirvik, O. og Åse Røthing (red.) Oslo: Universitetsforlaget (Kompendium).

Schjelderup, Olsholt og Børresen. 1999. Den filosofiske samtalen, ss. 61-76 I: Filosofi i skolen.
Oslo: Tano Aschehoug (15s) (Kompendium)

Hinduisme, Buddhisme, Islam og fagdidaktikk

Grimmitt, Michael, Julie Grove, John Hull, Louise Spencer. 1991. Ganesha, ss.30-43
I: A gift to the child: religious education in the primary school. London: Simon & Schuster (Kompendium)

Jacobsen, Knut & N. R. Thelle. 1999. Hinduismen og buddhismen. Ss. 33-136, 172-266, 305-316 (197s)
Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Kildesamling til Kristendomskunnskap med Religions- og Livssynsorientering. 1999.

Einar Thomassen: Islam (Bind 1)

Knut A. Jacobsen: Hinduismen og Notto R. Thelle: Buddhismen (Bind 2)

Utvalgte fortellinger, tekster og bilder

Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter (elektronisk og i bokformat)

http://www.krlnett.no/mer_kildesamlingen.htm

Nicolaisen, Tove (2014). Rom og reiser i RLE. Innspill til pluralistisk og gjestfri RLE-didaktikk, ss. 17-27 I: Prismet årgang 65, hefte 1. IKO forlaget (Kompendium)

Nicolaisen, Tove (2013). Pluralistisk religionsundervisning og egengjøring som ideal.

Hva kan vi lære av erfaringene til barn med hindubakgrunn? Ss. 115-137 I: Nordidactica 2013:2.

<http://www.kau.se/nordidactica>

Vogt, Kari. 2008. Hva er islam, Kapittel 1-3, ss. 9-90 (77s) Oslo: Universitetsforlaget.

Winje, Geir. 2010. Høytidsmarkering i barnehagen. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Kap. 2: Høytider og høytidskalendere ss. 16-19.

Kap. 4: Høytidsmarkering som arbeidsmåte ss. 24-33.

Kap. 6: Høytider i islam ss. 78- 93.

Kap. 7: Høytider i hinduismen ss. 94- 120.

Kap. 8: Høytider i buddhismen ss. 121-137.

Østberg, Sissel. 2003. Muslim i Norge. Oslo: Universitetsforlaget

Kap. 2: Barndommens lukter, smaker og steder ss. 33-104 og

Kap. 3: Ungdomstiden: utprøving, forhandling og tilpasning ss. 105-165.

LURLE10215 Introduksjon til etikk, jødedom og kristendom (5-10) (Vår 2016)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 15

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Studiested: Halden

Emneansvarlig: Espen Schjetne

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidsomfang
- Praksis
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i valgfaget *Religion, livssyn og etikk i grunnskolelærerutdanning 5-10* (studiepoeng).

Undervisningssemester

Grunnskolelærerutdanningens 4. semester (vår).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Studenten har kunnskap om

- religioner og livssyn i faget: mangfold og ulike retninger, trosinnhold og oppfatninger, praksis, etikk og estetiske uttrykk med vekt på jødedom og kristendom og på disse religionenes plass i Norge

- hva religiøse seremonier og høytider har å si for barn og unge med vekt på jødedom og kristendom
- religionshistorie innen jødedom og kristendom med vekt på eldre tid, og særlig på kristendommens historie fram til og med reformasjonen
- hellige tekster: hovedinnhold, historisk bakgrunn og sentrale fortellinger med vekt på hellige tekster i jødedom og kristendom.
- sammenligninger mellom religiøse tradisjoner og sekulære livssyn
- etiske teorier og bruken av disse i forhold til noen aktuelle problemstillinger
- menneskerettighetene og FNs barnekonvensjon og diskusjonene om ulike konsekvenser av disse for undervisninga i RLE
- diskusjonene rundt kognitiv forvirring i møte med religiøst og annet kulturelt mangfold
- sentrale arbeidsmåter og vurderingsformer i faget i forhold til de aktuelle trinnene
- barns og unges gudsbegrep, religiøse forestillinger og opplevelser

Ferdigheter

Studenten kan

- planlegge, gjennomføre og vurdere RLE-undervisning på en selvstendig og faglig gjennomtenkt måte med vekt på dannelsesperspektivet og de flerkulturelle utfordringene
- bruke sentrale arbeidsmåter i RLE med vekt på arbeidet med høytider, fortellinger og estetiske uttrykk
- sette seg inn i barns og unges tanker og forestillinger om religiøse og filosofiske spørsmål og kan samtale med dem om dette
- samtale med barn og ungdom om spørsmål som oppstår i forbindelse med vanskelige livssituasjoner
- samarbeide med andre lærere, elever og hjemmet om faget
- gjennomføre tilpasset opplæring i RLE, særlig med tanke på elever med bakgrunn i ulik tro og livssyn
- kombinere kravet om objektiv, kritisk og pluralistisk undervisning i RLE med varierte, elevaktive og engasjerende arbeidsmåter med tilsvarende vurderingsformer
- legge til rette for utvikling av de grunnleggende ferdighetene i undervisningen
- reflektere kritisk over innholdet og verdimålsettingene for faget i skolen og over forholdet mellom fag, undervisning og egen utvikling i yrkesutøvelsen
- bruke internett og digitale læremidler på en kritisk og pedagogisk måte i undervisningen

Generell kompetanse

Studenten

- har yrkesetisk kompetanse og kan se denne i sammenheng med religiøse og livssynsmessige tradisjoner
- kan legge til rette for samarbeid mellom hjemmet, skolen og lokalmiljøet
- har forståelse for rollen som verdiformidler i et flerkulturelt samfunn

Innhold

Emnet består av følgende nasjonale fagemner:

- Jødedom
- Kristendom
- Etikk
- Religionspedagogikk: RLE som undervisningsfag i grunnskolenes mellomtrinn med følgende sentrale områder:

Fagdidaktikk

Integrering av praksis

Grunnleggende ferdigheter

Flerkulturelle perspektiver

Tilpasset opplæring
Vurdering av elever
Forskningsbasert undervisning

Undervisnings- og læringsformer

Studentene skal møte varierte arbeidsformer. Tilnærmingen til stoffet skjer i hovedsak gjennom forelesninger, faglig og didaktisk refleksjon, arbeid i grupper og arbeid med oppgaver i klassen. Undervisningen bygger på forskningsbasert kunnskap.

Arbeidsomfang

Forventet studieinnsats i emnet er på minimum 20 timer pr uke inkludert undervisning.

Praksis

Praksis er integrert i emnet og erfaringer fra praksis brukes i undervisningen og åpner for verdifull faglig og didaktisk refleksjon. Se nærmere informasjon i studieplan for *Grunnskolelærerutdanning 5-10* og [Plan for praksis](#).

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

1. *Gruppearbeid (2 studenter) med muntlig presentasjon av et undervisningsopplegg om jødiske eller kristne høytider, eller sentrale ritualer knyttet til RLE på mellomtrinnet som også er del av RLE 102.*

Arbeidskravet skal være forskningsbasert.

Arbeidet skal belyse didaktisk teori, flerkulturelle perspektiver, grunnleggende ferdigheter, tilpasset opplæring, vurdering av elever og integrering av praksis.

Studentene må gi muntlige tilbakemeldinger på andre studenters presentasjoner.

Vurdering med tilbakemelding fra faglærer om arbeidet er godkjent.

Etter presentasjonen lastes arbeidet opp i Fronter-mappen *studentsamarbeid*.

2. *Obligatorisk deltakelse i deler av undervisningen, se spesifisering i semesterplan for nærmere informasjon.*

Sykemelding ved fravær fra obligatorisk undervisning gir rett til tilpassede oppgaver.

Ved sykefravær på de obligatoriske dagene gruppene har presentasjoner (arbeidskrav),

må studentene gi en individuell muntlig presentasjon til klassen på annet tidspunkt på utsatt frist.

Eventuelt levere skriftlige kommentarer i Fronter på presentasjoner fra andre grupper, lastet opp i Fronter, som student har hatt fravær fra.

Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

Skriftlig, individuell eksamen av 5 timers varighet

Ingen hjelpemidler tillatt.

Det gis bokstavkarakterer fra A-F. Eksamensbesvarelsen blir vurdert av én intern og én ekstern sensor.

Evaluerings av emnet

Litteratur

Litteraturlista er sist oppdatert 6. januar 2016.

Jødedom

- Groth, Bente (2011) Jødedommen. Oslo: Pax forlag. Kronologi, ss.12-15, Kap.1-8, ss. 23-109, Kap.12 og 13, ss.164-186. (112s)
- Elgvin, Torleif (1999) Jødedommen i Kildesamling til Kristendomskunnskap med Religions- og Livssynsorientering. Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter. http://www.krlnett.no/mer_kildesamlingen.htm (elektronisk og i bokformat) Sidetall i trykte bokformat: Jødiske fester ss. 301-317; Liv og tro ss. 318-334; 338-342; Jerusalem ss. 343-351. (47s)

Kristendom

- Bertelsen, Jens. T., Böss, Michael, Møhlave, Birthe, Stefánsson, Finn og Sørensen, Asgeir. (1992). Religion – en grunbøg i livsanskuelser. 2. udgave. København: Gyldendal, s. 191-240 (50 s.) (kompendium)
- Rasmussen, Tarald og E. Thomassen (2002) Kristendommen – en historisk innføring. Ss. 13-305. (295s)
- Sødal, H. K. (red) (2009) Kristendommen 1. Bibelen Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kapittel 1-5 og 8-14 (205 s.)
- Sødal, H. K. (red) (2009) Kristendommen 2. Tro og tradisjon. Kristiansand: Høyskoleforlaget. S. 60- 83 (24 s.) (kompendium)

Etikk

- Vetlesen, Arne Johan og J-O Henriksen (2006) Nærhet og distanse. Oslo: Gyldendal. Ss. 76-229 (155 s.)
- Eidhamar, L. G; Leer-Salvesen. P. og Hølen, V. 2007. Den andre. Etikk og filosofi i skolen. Kristiansand: Høyskoleforlaget. S. 90-105, 171-206. (52s)
- Den europeiske menneskerettskonvensjonen (1950). Artikkel 8, 9, 14 og protokoll 1 art. 2 http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_NOR.pdf
- FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (1966). Artikkel 18, 23, 24. Hentet fra <http://www.fn.no/Bibliotek/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-konvensjon-om-sivile-og-politiske-rettigheter>
- FNs konvensjon om barnets rettigheter (1989). Artikkel 8, 12-16, 18, 28-30. Hentet fra <http://www.fn.no/Bibliotek/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-konvensjon-om-barnets-rettigheter-Barnekonvensjonen>

Religionspedagogikk

- Schjetne, Espen (2014). «Kritisk blikk på kritikk. Religionskritikk som balansekunst i den offentlige skole» i Afdal, Geir, Røthing, Åse og Schjetne, Espen (red.) Empirisk etikk i pedagogiske praksiser. Artikulasjon, forstyrrelse, ekspansjon. Oslo: CappelenDamm Akademiske. Sider 153-175 (23s) (kompendium)
- Sødal, Helje Kringelbotn (red) (2009) Religions- og livssynsdidaktikk. Oslo: Høyskoleforlaget. Ss. 11-26, 45-64, 105-182. (104 s)
- Winje, Geir (2010) Høytidsmarkering i barnehagen. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kap. 5: Høytider i kristendommen, ss.35-77, Kap. 10: Livssynshumanismen og Jehovas Vitner ss. 149-153. (48s)

LURLE20113 Fordypning i livssyn, filosofi, hinduisme, buddhisme og annet religiøst mangfold (5-10) (Høst 2016)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 15

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Studiested: Halden

Emneansvarlig: Ole Henrik Borchgrevink Hansen

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidsomfang
- Praksis
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i valgfaget *Religion, livssyn og etikk for grunnskolelærerutdanningen 5-10* (60 studiepoeng).

Undervisningssemester

Grunnskolelærerutdanningens 5. semester (høst).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Studenten har kunnskap om

- sekulære livstolkinger med vekt på ideologier og nyreligiøsitet
- FNs internasjonale konvensjoner om menneskerettene og ILO-konvensjonen om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, samt aktuell diskusjon om menneskerettighetsbegrepet
- vestlig filosofihistorie med vekt på nyere tid
- samisk religionshistorie
- viktige tros- og livstolkninger i religionene hinduisme, buddhisme og sikhisme i historisk og aktuelt perspektiv, med vekt på europeiske og mer globale forhold
- religionshistorie med vekt på nyere tid fra hinduismen, buddhismen og sikhismen
- hellige tekster med viktige fortellinger i religionene *hinduisme*, *buddhisme*, *sikhisme*, deres litterære uttrykk og sjangrer, virkningshistorie, hermeneutikk og historisk-vitenskapelig perspektiv på tekstene
- grunnskolefaget si historie med særlig vekt på tida etter 1997 og ulike løsninger på religions- og filosofiundervisningen i andre land
- et bredt utvalg av mulige arbeidsmåter i faget og tilsvarende vurderingsformer

Ferdigheter

Studenten kan

- bruke et bredt utvalg av varierte arbeidsmåter med vekt på utforskende samtaler
- bruke digitale verktøy med særlig blikk for kildekritikk i søk etter informasjon og etiske spørsmål om nett- etikette og personvern
- bruke prinsippene for erfaringsbasert forskning i egen virksomhet som RLE- lærer
- vurdere lærebøker og andre læremidler i faget, og i egen undervisning
- lage lokale læreplaner i RLE
- reflektere over egen utvikling i yrkesutøvelse som RLE-lærer
- integrere de grunnleggende ferdighetene i RLE-undervisningen: kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig, lese ulike typer tekster og regne
- tolke hvordan tekster, kunst og arkitektur uttrykker mening i RLE- emnene, gjennom sjangrer, symboler, metaforer og andre virkemidler

Generell kompetanse

Studenten kan

- gjøre greie for ulike konsekvenser av verdigrunnlaget for skolen
- se ungdomskultur og samfunn ellers i sammenheng med religioner og livssyn

Innhold

Emnet inneholder følgende av de nasjonale fagemner:

1. Hinduisme med vekt på nyere tid
2. Buddhisme med vekt på nyere tid
3. Annet religiøst mangfold med vekt på nyere tid: sikhisme, nyreligiøsitet, samiske forhold: samisk religion og religiøsitet.
4. Filosofihistorie med vekt på nyere tid
5. Livssyn: sekulære ideologier
6. RLE som undervisningsfag i grunnskolens ungdomstrinn med følgende undertema:

- Fagdidaktikk

- Integrering av praksis
- Grunnleggende ferdigheter
- Flerkulturelle perspektiver
- Tilpasset opplæring
- Vurdering av elever
- Forskningsbasert undervisning

Undervisnings- og læringsformer

Studentene vil møte varierte arbeidsformer.

Tilnærmingen til stoffet skjer i hovedsak gjennom forelesninger, faglig og didaktisk refleksjon, møte med trossamfunnsrepresentanter, arbeid i grupper og arbeid med oppgaver i klassen. Undervisningen bygger på forskningsbasert kunnskap.

Arbeidsomfang

Det forventes en studieinnsats på minimum 20 timer pr uke inkludert undervisning.

Praksis

Praksis inngår i studiet, se nærmere informasjon i studieplan for *Grunnskolelærerutdanningen 5-10* og Plan for praksis. I lærerutdanningen spiller praksisperiodene en viktig rolle, og samarbeid med praksisskolene åpner for verdifull faglig og didaktisk refleksjon.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

1. *Gruppearbeid (2 studenter): skriftlig oppgave.*

Arbeidet skal være forskningsbasert.

2. *Gruppearbeid (2 studenter): muntlig presentasjon av et faglig og didaktisk tema innenfor området hinduisme, buddhisme, sikhisme, eller samisk religion/religiøsitet med relevans for RLE i grunnskolens ungdomstrinn.*

Arbeidet skal være forskningsbasert og belyse didaktisk teori, flerkulturelle perspektiver, grunnleggende ferdigheter, tilpasset opplæring, og vurdering av elever.

Studentene må gi muntlig tilbakemelding på andre studenters presentasjoner.

Lærer gir muntlig tilbakemelding om arbeidet er godkjent.

Etter presentasjonen lastes arbeidet opp i fronter-mappen *studentsamarbeid*.

3. *Obligatorisk deltakelse i deler av undervisning, se spesifisering i semesterplan for nærmere informasjon.*

Sykmelding ved fravær fra obligatoriske deler av undervisning gir rett til tilpassede oppgaver.

Ved sykefravær på de obligatoriske dagene gruppene har presentasjoner (arbeidskrav), må studentene gi en individuell muntlig presentasjon til klassen på annet tidspunkt på utsatt frist.

Eventuelt levere skriftlige kommentarer i fronter på presentasjoner fra andre grupper, lastet opp i fronter, som student har hatt fravær fra.

Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

5 timers skriftlig skoleeksamen

Ingen hjelpemidler tillatt.

Det gis bokstavkarakterer fra A-F.

Eksamensbesvarelsen blir vurdert av én intern og én ekstern sensor.

Evaluering av emnet

Emneansvarlig lærer har ansvar for at studentene får utføre evaluering av emnet RLE 201.

Resultater fra evalueringen og forslag til justeringer følges opp sammen med studentenes representanter i faget RLE.

Litteratur

Litteraturlisten er oppdatert 9. juni 2016.

Religionspedagogikk og fagdidaktikk

Læreplan i kristendom, religion, livssyn og etikk. (2015). Oslo: Utdanningsdirektoratet. <http://www.udir.no/kl06/RLE1-02>

Björlin, O. (2008). Religionsläraren och religionerna. I Lundberg & Persson (Red.) Religionskunskap.nu. *Föreningen Lärare i religionskunskap. Årsbok*, 40, s.71-85 (Kompendium)

Hansen, M. (2007). Pluralismen indad og udad. Skitse til en pluralistisk religionspædagogik på bakgrund av Robert Jacksons bog fra 2004: Rethinking Religious Education and Plurality. *Religionslæreren* (5) s.10-15 (Kompendium)

Helskog, G. H. (2012). Danning i retning av menneskelig modenhet og visdom gjennom filosofisk dialog? Norsk filosofisk tidsskrift 47 (1), s. 46-60. Hentet fra http://www.idunn.no/ts/nft/2012/01/danning_i_retning_av_menneskelig_modenhet_og_visdom_gjennom

Hinduisme, buddhisme og fagdidaktikk

Jacobsen, Knut A. (2009). *Hva er hinduisme*. Oslo: Universitetsforlaget.

Jacobsen, Knut A. (2012). *Buddhismen*. Oslo: Pax forlag. s. 155-196

Jacobsen, Knut (Red.) (2011). *Verdensreligioner i Norge*. Oslo: Universitetsforlaget. s. 31-125

Jacobsen & Thelle. (1999). *Hinduismen og Buddhismen*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. s. 146-170, 267-272, 284 – 304, 317-330

Trainor, Kevin (Red.) (2002). *Buddhisme: Et illustrert oversiktsverk*. Oslo: Damm & Søn. s.120-123, 126-129, 132-139, 142-151, 162-165, 170-171, 202-203, 222-223, 225 (38s)

Rasmussen, T. & Thommesen, E. (Red.) (1999). *Kildesamling til Kristendoms kunnskap med Religions- og Livssynsorientering*, Bind 2. Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter. Utvalgte fortellinger, tekster og bilder. Hentet fra <http://www.nb.no/nbsok/nb/bb4bc9e2165b3fb48af787592cdd5887?lang=no#0>

Livssyn, filosofi og annet religiøst mangfold

Kraft, S. E. (2011). *Hva er nyreligiøsitet*. Oslo: Universitetsforlaget

Aadnanes, P. M. (2012). *Livssyn*. (4. utg.) Oslo: Universitetsforlaget. s. 11-55, 160-215.

Bondevik, Hilde og Inga Bostad. (2003.) *Tenkepauser: Filosofi og vitenskapsteori*. Oslo: Akribe forlag. s. 69-168

Botvar & Schmidt (Red.) (2010). *Religion i dagens Norge*. Oslo: Universitetsforlaget s. 60-80 (Kompendium)

Høstmælingen, N. (2005). *Hva er menneskerettigheter*. Oslo: Universitetsforlaget.

Winje, Geir. (2004). *Alternativ religiøsitet*. I (Red.) L., G. Eidhamar *Religioner og livssyn*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. s. 365-374

Samisk religionshistorie

Kristiansen, Roald E. (2005). *Samisk religion og læstadianisme*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 5-38.

Sikhismen

Eidhamar, L.G. (Red.) (2004). *Religioner og livssyn*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. s. 316 -325 (10s)

Kvamme, Lindhardt, Steineger (2013) *Samme Verden*. Oslo: Cappelen Damm. s. 198-226 (25s)

<http://isammeverden.cappelendamm.no/binfil/download2.php?tid=1155212&h=350f25e89f1738c6f71a303119302b9e&sek=1150598>

LURLE20213 Fordypning i etikk, jødedom, kristendom og islam (5-10) (Vår 2017)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 15

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Studiested: Halden

Emneansvarlig: Mette Ramstad

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidsomfang
- Praksis
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i valgfaget *Religion, livssyn og etikk for grunnskolelærerutdanningen 5-10* (60 studiepoeng).

Undervisningssemester

Grunnskolelærerutdanningens 6. semester (vår).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Studenten har kunnskap om

- viktige tros- og livstolkninger i religionene jødedom, kristendom og islam, og annet religiøst mangfold i historisk og aktuelt perspektiv, med vekt på europeiske og mer globale forhold

- religionshistorie med vekt på nyere tid og særlig på jødedommens, islams, og kristendommens historie fra reformasjonen og framover. Konfesjonskunnskap
- hellige tekster med viktige fortellinger i religionene jødedom, kristendom og islam, deres litterære uttrykk og sjangrer, virkningshistorie, hermeneutikk og historisk-vitenskapelig perspektiv på tekstene
- sammenligninger mellom religiøse tradisjoner og praksiser
- religiøse, humanistiske og naturalistiske verdiperspektiver i møte med aktuelle utfordringer som spørsmål om: liv og død, kjønn og likestilling, seksualitet, økonomi, miljø og ressursbruk, rusmidler og rusmisbruk
- et bredt utvalg av mulige arbeidsmåter i faget og tilsvarende vurderingsformer

Ferdigheter

Studenten kan

- bruke et bredt utvalg av varierte arbeidsmåter med vekt på utforskende samtaler
- bruke digitale verktøy med særlig blikk for kildekritikk i søk etter informasjon og etiske spørsmål om nett-etikette og personvern
- bruke prinsippene for erfaringsbasert forskning i egen virksomhet som RLE-lærer
- vurdere lærebøker og andre læremidler i faget, og i egen undervisning
- lage lokale læreplaner i RLE
- reflektere over egen utvikling i yrkesutøvelse som RLE-lærer
- integrere de grunnleggende ferdighetene i RLE-undervisningen: kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig, lese ulike typer tekster og regne
- tolke hvordan tekster, kunst og arkitektur uttrykker mening i RLE-emenene, gjennom sjangrer, symbol, metaforer og andre virkemidler

Generell kompetanse

Studenten kan

- gjøre greie for ulike konsekvenser av verdigrunnlaget for skolen
- se ungdomskultur og samfunn ellers i sammenheng med religioner og livssyn

Innhold

Emnet omfatter de følgende nasjonale fagemnene: jødedom, kristendom, islam, etikk: religiøse og sekulære verdiperspektiv, og fagdidaktikk

1. Jødedom med vekt på nyere tid
2. Kristendom med vekt på nyere tid
3. Islam med vekt på nyere tid
4. Etikk: Religiøse og sekulære verdiperspektiv
5. RLE som undervisningsfag i grunnskolens ungdomstrinn med følgende undertema:

- Fagdidaktikk
- Integrering av praksis
- Grunnleggende ferdigheter
- Tilpasset opplæring

- Vurdering av elever
- Flerkulturelle perspektiver
- Samiske forhold
- Forskningsbasert undervisning

Undervisnings- og læringsformer

Studentene vil møte varierte arbeidsformer.

Tilnærmingen til stoffet skjer i hovedsak gjennom forelesninger, faglig og didaktisk refleksjon, ekskursjoner, arbeid i grupper og arbeid med oppgaver i klassen. Undervisningen bygger på forskningsbasert kunnskap.

Utgifter knyttet til studieturer må studentene påkoste selv, se pkt. Arbeidskrav.

Arbeidsomfang

Det forventes en studieinnsats i emnet på minimum 20 timer pr uke inkludert undervisning.

Praksis

Praksis er integrert i emnet og erfaringer fra praksis brukes i undervisningen og åpner for verdifull faglig og didaktisk refleksjon. Se nærmere informasjon i studieplan for *Grunnskolelærerutdanning 5-10* og [Plan for praksis](#).

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

- 1. Gruppearbeid (2 studenter): muntlig presentasjon av et faglig og didaktisk tema med relevans for RLE i ungdomsskolen som også er del av RLE 202.*
Arbeidskravet skal være forskningsbasert og belyse didaktisk teori, flerkulturelle perspektiver, tilpasset opplæring, grunnleggende ferdigheter, og vurdering av elever.
Studentene må gi muntlig vurdering av andre studenters presentasjoner.
Lærer gir muntlig tilbakemelding om arbeidet er godkjent.
Etter presentasjon lastes arbeidet opp i fronter-mappen *studentsamarbeid*.
- 2. Gruppearbeid (2 studenter): Besøke ett kirkesamfunn med intervju, orientering og omvisning fra kirkesamfunnets ledelse eller ansatte.*
Arbeidskravet skal være forskningsbasert og belyse flerkulturelle perspektiver.
Gruppene gir muntlige presentasjoner i klassen fra besøkene i kirkesamfunnene.
Studentene må gi muntlige tilbakemeldinger på andre studenters presentasjoner.
Lærer gir muntlig tilbakemelding om arbeidet er godkjent.
Etter presentasjon lastes arbeidet opp i fronter-mappen *studentsamarbeid*.
- 3. Ekskursjon: dagsbesøk: deltakelse på omvisning/møter med trossamfunn.*
Deltagelse med spørsmål under besøket og reflekterende oppsummering etter besøk.
- 4. Obligatorisk deltakelse i deler av undervisningen, se spesifisering i semesterplan for nærmere informasjon.*
Sykemelding ved fravær gir rett til tilpassede oppgaver.

Besøkene til trossamfunnene og kirkene må bekostes i sin helhet av studenten.

Ved sykefravær de dagene gruppen og klassen besøker trossamfunn og kirke, må studenten besøke stedene på egen hånd, dokumentere, og gi en individuell muntlig presentasjon til klassen på annet tidspunkt på utsatt frist.

Ved sykefravær på de obligatoriske dagene gruppene har presentasjoner (arbeidskrav), må studentene gi en individuell muntlig presentasjon til klassen på annet tidspunkt på utsatt frist.

Eventuelt levere skriftlige kommentarer i Fronter på presentasjoner fra andre grupper, lastet opp i Fronter, som student har hatt fravær fra.

Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen

Eksamen

Muntlig individuell eksamen av 30 minutters varighet.

Ingen hjelpemidler tillatt.

Det gis bokstavkarakterer fra A-F.

Eksamen blir vurdert av én intern og én ekstern sensor.

Evaluering av emnet

Emneansvarlig RLE-lærer har ansvar for at studentene får utføre evaluering av emnet RLE 202.

Resultater fra evalueringen og forslag til justeringer følges opp sammen med studentenes representanter i faget RLE.

Litteratur

Litteraturliste er sist revidert 6. desember 2016.

Kompendium for emnet selges i bokhandel: inneholder enkeltkapitler, artikler og utdrag.

KRLE som undervisningsfag: fagdidaktikk

Repstad og Tallaksen (2014): *Praktisk fagdidaktikk for religionsfagene*. Oslo: Cappelen Damm. Kap.8: Å undervise om etikk ss. 155-172,

Kap.11: Vurdering i religionsfagene ss. 262-287 (42s) **Kompendium**

Rian, D. (1999): Om å sammenligne religioner ss. 40-51 i: *Verdensreligioner i undervisningen*. Oslo: Universitetsforlaget (12s) **Kompendium**

UngDialog (2015): *Aksjon: Dialog!* Dialogmappen. II Hva er UngDialog? ss.1 og 2 (1,5s),

III Hva er dialog? – UngDialog s.1 (1s), STL Dialogplakat (1s).

<http://www.ungdialog.no/wp-content/uploads/2016/03/UngDialog-dialogmappe-opprykk-2015.pdf>

Ung Dialog (2016): Dialogøvelser og gode råd: Inge Eidsvågs 13 Dialogråd.

<http://www.ungdialog.no/dialog/dialog-ovelses-og-gode-rad/>

Etikk og verdiperspektiv

Ariansen, Per & Jon Wetlesen (1994): Miljøfilosofi ss.243-278 i: *Etikk – en innføring* (red. K. E. Johansen) Oslo: Cappelen (35s) **Kompendium**

Den norske kirke: Kirken.no (20.10.2014): Abort, Oslo (1s)

<https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/samfunnsansvar/abort/>

Gardner, Garry (2003): Å få med religionen i jakten på en bærekraftig verden, I: *Jordens tilstand: State of the World*, redigert av Linda Stark, omsett av Poul Henrik Poulsson, 176–198. Oslo: J. W. Cappelens Forlag. **Kompendium**

Human Etisk Forbund: Human.no (06.01.2016): Eutanasi- aktiv dødshjelp. Oslo (1s):

<https://human.no/kategorier/politikk-og-debatt/etikk-og-menneskesyn/aktiv-dodshjelp/>

Human Etisk Forbund: Human.no (22.01.2016): Abort. Oslo (1s)

<https://human.no/kategorier/politikk-og-debatt/etikk-og-menneskesyn/abort/>

Human Etisk Forbund: Human.no (4.mai 2016) Hvilken moralsk status har dyr i dag.

<https://human.no/fylker/hordaland/kalender/hvilken-moralsk-status-har-dyr-i-dag/>

Human Etisk Forbund: Human.no (04.12.2015):

<https://human.no/politikk-og-debatt/religiose-plagg-og-symboler/>

Leirvik og Røthing (red.) (2008): *Verdier*. Oslo: Universitetsforlaget

Åse Røthing og Stine Helena Svendsen: Homotoleranse og heteroseksualitet, ss. 31- 46,

L. Eriksen: Verdifellesskap eller uenighetsfellesskap? Håndtering av uenighet i klasserommet, ss.120-136) (33s)

Schmidt, Ulla (2010): Bioetikk i kristendommen, kap.2, ss. 24-47 i: *Bioetikk i verdensreligionene. Religion, medisin og teknologisk endring* (red. K. Jacobsen).

Oslo: Abstrakt forlag (23s) **Kompendium**

Singer, Peter (2006): Å ta liv: Embryoet og fosteret ss. 143-169 i: *Exphil II: Tekster i etikk*. Oslo: IFIKK/Unipub (26s) **Kompendium**

Skatvik, F.S.(15.10.2010): Demokrati ikke egnet til å løse klimaufordringen i: Fri tanke.no.

http://fritanke.no/index.php?page=vis_nyhet&NyhetID=7796

Tomren, Tom Sverre (2007): Økologisk kristologi, I: Økoteologi: Kontekstuelle perspektiver på miljø og teologi, redigert av Bård Mæland og Tom Sverre

Tomren, 87–101. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag. **Kompendium.**

Tomren, Tom Sverre (2016): Økoteologi- Et skråblikk på noen hovedtrender, I: Ung Teologi nr.1 2016 ss.20-31.(12s). **Kompendium.**

Winje, Geir (2004): Religion og Etikk (8s).

<http://geirwinje.no/onewebmedia/rel-etikk-vgs-6-etikk.pdf>

White, Lynn (1967): Den økologiske krises historiske røtter

<http://tomren.info/white%20norsk.pdf>

Norge - religion i dag

Plesner, Ingvill Thorson (4.november 2016): Religionspolitikk er mer enn hijab i: *Aftenposten.no* Meninger Debatt.

<http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Religionspolitikk-er-mer-enn-hijab--Ingvill-Thorson-Plesner-608332b.html>

SSB (25.11.2016): Trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja, 1. januar 2016 i: *Statistisk sentralbyrå*.

<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/trosamf>

Medlemmer i kristne trussamfunn som mottek offentleg stønad og som er utanfor Den norske kyrkja. Per 1. januar:

<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/trosamf/aar/2016-11-25?fane=tabell&sort=nummer&tabell=285398>

Kristendom

Elstad, Hallgeir (2005): *Nyere norsk kristendomshistorie*. Bergen: Fagbokforlaget. Ss. 7-104 (97s).

Engelsviken, Tormod (2006): Kristendom i Afrika ss. 18-24, i: *Religion og livssyn*. Tidsskrift for Religionslærerforeningen i Norge, 18 (3), 2006. (7s)

Kompendium

Hvalvik, Reidar & Terje Stordalen (1999): *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det Norske Bibelselskap. Ss. 17-48, 111-120, 138-151, 161 187-197, 411-419, 444-459 (92s)

Romerbrevet fra Bibelen.no:

<http://www.bibel.no/Nettbibelen?query=E2QVDMzM2zhL5/OyT38hTA++MQjTxlKall+YCullkeYdJYp8FL8gGA==>

Simensen, Jarle (2003): Kristendommen i Afrika i det 20. århundre – Politisk og sosial funksjon ss.193-209, i: *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 03/2003(18s) Digital på idunn.no

Sødal, Helje Kringlebotn (red.) (2002): *Det kristne Norge Innføring i konfesjonskunnskap*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Torleiv Austad, kap.2: Den ortodokse kirke ss. 23-32,

Paul Leer-Salvesen, kap.3: Den romersk-katolske kirke ss. 35-65,

Sødal, Kap.5: Læstadianismen ss. 125-134,

Austad, Kap.7 Den anglikanske kirke ss. 165-175;

Kap.13 Det norske Misjonsforbund ss.231-240,

Sødal, Kap.15 Den pinsekarismatiske bevegelsen ss. 255-285

Utvalg av andre kapitler regnes som pensum basert på studentenes arbeidskrav/valg av kirkesamfunn.

Kristendom: Hellige steder for valfart

Custodia Terra Sæncta (2016-17): *Sanctuary Holy Sepulchre*.

<http://www.holysepulchre.custodia.org/>

Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige og Jehovas Vitner

Ramstad, Mette (2008) *Contemporary Changes of Christianity in the Pacific:*

Conversion and Change in the Church of Jesus Christ of Latter Day Saints in Polynesia.

Paper presentation: Innovations Religieuses et Dynamiques du Changement Culturel en Oceanie Contemporaine, Site Pouchet Paris.

<http://www.fgg.hiof.no/~mr/>

LDS.org. (2016-17): *Temples*. <https://www.lds.org/church/temples?lang=eng>

Winje, Geir (1998/2004): *En kort presentasjon av Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige* (5s). <http://geirwinje.no/onewebmedia/jkk.pdf>

Winje, Geir (1997/2004): *En kort presentasjon av Jehovas Vitner* (7s)

<http://geirwinje.no/onewebmedia/jv.pdf>

Winje, Geir. *Jehovas vitner i skolen* (3s).

<http://geirwinje.no/onewebmedia/jehovas-vitner-i-skolen.pdf>

Jødedom

Antisemittisme i Norge? Den norske befolkningens holdninger til jøder og andre minoriteter (2012). Oslo: HL senteret. ss. 6-7, 10-18 (11s).

http://www.hlsenteret.no/publikasjoner/HL_Rapport_2012_web.pdf

Chabad.org (2001-2017). New York: Chabad-Lubavitch Media Center.

Utvalgte artikler om tros-, og livstolkninger fra ortodoks hasidisk bevegelse på følgende titler:

The Baal Shem Tov-A Brief Biography, Baal-Shem-Tovs-16th-Birthday, Revolution,
About-Chabad-Lubavitch, Chabad, The Rebbe-A-Brief-Biography, The Ohel: Background,
Young-Chabad-Lubavitch-Emissaries-Who-They-Are-Where-Theyre-Going,
What-is-a-Soul, Soul-Mates, Judaism-and-Reincarnation, The-Mystical-Mikvah, The-Monthly-Marriage
The-Meaning-of-Hair-Covering, My-Beloved-Mechitzah
Cave-of-the-Patriarchs, Western-Wall

Dann, Moshe (18.11.2014) Should Jews visit the Temple Mount? i: *The Jerusalem Post*.

<http://www.jpost.com/Opinion/Should-Jews-visit-the-Temple-Mount-382098>

Elaine Durbach (June 12, 2013): In search of Yiddishkeit in Norway.

i: *New Jersey Jewish News*.

<http://njewishnews.com/article/17670/in-search-of-yiddishkeit-in-norway#.WEaBu3-Qw2w>

Feinberg, Lynn C. (1998): *Økologi og Jødedom*.

Innlegg fra konferansen om økologi, verdensbilder, verdier og livssyn i Oslo

Det mosaiske trossamfunn Oslo artikkelarkiv.

<http://www.dmt.oslo.no/no/jodedom/artikkelarkiv/%C3%98kologi+og+j%C3%B8dedom.9UFRnO2P.ips>

Feinberg, Lynn C. (2005): Jødedom ss. 4-7, i: *Gudsbilde - selvbilde - kjønnsidentitet*

Rapport fra en konferanse om religion, livssyn og kvinneroller.

Arrangør: Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (4s)

<http://www.trooglivssyn.no/doc/kvinnekonferanse.pdf>

Feinberg, Lynn C. (2011): Kroppen i jødedommen, i: *Religion og livssyn* no. 2- 2011,

ss.13-18. <http://www.religion.no/wp-content/uploads/2015/02/2-2011-6-88.pdf>

Feinberg, Lynn C. (5.juni 2014): Innlegg til seminar om jødisk immateriell kulturarv ved Kulturrådet.

<http://www.kulturradet.no/documents/10157/409b5280-e43e-4cf8-8261-56dfd96fdb3>

Goldberg, Jeffrey (April 2015): Is It Time for the Jews to Leave Europe? I: *The Atlantic*.

<http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2015/04/is-it-time-for-the-jews-to-leave-europe/386279/>

Groth, Bente (2011): *Jødedommen*. Kronologi, ss.15-20, Etske prinsipper ss. 90-92, Hva betyr reglene i dag s.109, Mystikerne, kabbalistene ss.117-119, Kabbala og rettstenkning, Mestere, Kabbalistiske studier ss.131-134, Utvisninger og gettoisering, Reformasjonen og tiden etter ss.149-151. Kap.11, 14, 15, ss.152-163, 187-217. (45s) Oslo: Pax forlag.

Harel, Amos og Nir Hasson (20.04.14): Temple Mount, a flash point ready to ignite,

i: Haaretz.com og truetorahjews.org.

<http://www.truetorahjews.org/issues/templemount>

Kartlegging av kunnskaper og holdninger på området rasisme og antisemittisme i Osloskolen. Undersøkelse blant elever (trinn 8-10)

i Osloskolen gjennomført for Utdanningsetaten i Oslo (April 2011): (utført av Perduco) ss. 23, 32, 42-44, 58-60 (8s)

http://2v2ae13etcm31s6bzloe3jz1.wpenget.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2016/06/Rapport_UA_7.6.2011.pdf

Kildesamling til Kristendomskunnskap med Religions- og Livssynsorientering (1999): Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter.

Torleif Elgvin: *Jødedommen* (Bind 2): Ungdomstrinnet.

<http://www.nb.no/nbsok/nb/04850f16d9f8a1077577a1b5270415f1?index=2#0>

Jerusalem – i historie og tanke ss. 343-351. Jødisk mystikk ss. 334-338. Hvem er jøde? Jødisk identitet ss. 339-342.

Fra jødisk historie og Antisemittisme og holocaust ss. 352-355.

Kotel.org. (2016-17) The Western Wall Heritage Foundation.

What is the Western Wall?

http://english.thekotel.org/kotel/about/what_is_western_wall/

Facts and Figures:

http://english.thekotel.org/kotel/about/facts_and_data/

Rian, Dagfinn (2011): Jødedommen i Norge, i: *Verdensreligioner i Norge*, Knut Jacobsen (red). Ss. 166-167,189-207 (23s) Oslo: Universitetsforlaget.

Richman, Chaim (2000- 2017) Ascending the Temple Mount, i: *The Temple Institute* (4s).

http://www.templeinstitute.org/guide_to_ascending_the_mount.pdf

Sacks, Jonathan (2.10. 2014) *Europe's Alarming New Anti-Semitism*,

i: rabbisacks.org (publisert først i The Wall Street Journal: wsj.org)

http://www.rabbisacks.org/europes-alarming-new-anti-semitism-published-wall-street-journal/?_sf_s=Europes+alarming+antisemittism

Sacks, Jonathan (27.09.2016) *The Mutating Virus: Understanding Antisemitism*,

i: rabbisacks.org at "The Future of the Jewish Communities in Europe" Conference at The European Parliament in Brussels.

http://www.rabbisacks.org/mutating-virus-understanding-antisemitism/?_sf_s=Antisemitism

Vårt Land (7.juni 2011) Elever i Oslo-skolen bruker jøde som skjellsord av Turid Sylte.

<http://www.vl.no/2.615/elever-i-oslo-skolen-bruker-jode-som-skjellsord-1.45193>

Islam

Abdli, Maria (3.11.2016) Til Syria for å finne paradiset i: *Minervanett* (om bøkene til Seierstad og Arntsen).

<https://www.minervanett.no/syria-a-finne-paradiset/>

Borri, Francesca (29.oktober 2014) Kritiserer analysen av IS i: *Dagsavisen*. Intervjuer Tone Magni Vestheim.

<http://www.dagsavisen.no/verden/kritiserer-analysen-av-is-1.290146>

Foss, Andreas Bakke (2.november 2016): PST: Ubaydullah Hussain var rekrutterer, reiseleder, sponsor og kasserer for Syria-farere i: *Aftenposten*.

<http://www.aftenposten.no/norge/PST-Ubaydullah-Hussain-var-rekrutterer-reiseleder-sponsor-og-kasserer-for-Syria-farere-607733b.html>

Al-Jazeera (2016): Inside al-Aqsa mosque Jerusalem. A 360 degrees exploration of Jerusalem's holiest mosque.

<http://interactive.aljazeera.com/aje/2016/al-aqsa-mosque-jerusalem-360-degrees-tour-4k-video/index.html>

Al-Jazeera (2016) Who are the guardians of al-Aqsa? The protectors of al-Aqsa Jerusalem

<http://interactive.aljazeera.com/aje/2016/al-aqsa-mosque-jerusalem-360-degrees-tour-4k-video/the-protectors-of-al-aqsa-jerusalem.html>

Al-Ninowy, Muhammad (2016) Syria, Sufism, Salafism and the ravaging sectarian war:

Excerpts from the book: Salafism, Sufism and the phenomenon of Al Qaida/ISIS.

<https://www.facebook.com/notes/shaykh-dr-muhammad-bin-yahya-al-husayni-al-ninowy-%D8%A7%D9%84%D8%B4%D9%8A%D8%AE-%D8%AF-%D9%85%D8%AD%D9%85%D8%AF-%D8%A7%D9%84%D9%86%D9%8A%D9%86%D9%88%D9%8A/syria-sufism-salafism-and-the-ravaging-sectarian-war/950252188419217>

Ali, Mah-Rukh (26.8.2015): Mah-Rukh Ali har studert IS-propaganda: Jentene aner ikke hva slags liv som venter dem i: VG av Stian Eisenträger (2s).

<http://www.vg.no/nyheter/utenriks/syria/mah-rukhi-har-studert-is-propaganda-jentene-aner-ikke-hva-slags-liv-som-venter-dem/a/23512002/>

Ansari, Hamza Zareef (9. juli 2015) Det er alfa og omega å effektivisere forebyggingstiltak mot radikaliserings i: *Dagbladet*.

<http://www.dagbladet.no/2015/07/09/kultur/debatt/kronikk/meninger/radikaliserings/40055039/>

Bangstad, Sindre. (2016, 4. juni). Salafisme. I: Store norske leksikon. (5s) Hentet 5. desember 2016 fra: <https://snl.no/salafisme>

Castello, Claudio (6.2.2015): Regjeringen må samarbeide med konservative miljøer, i: *Utrop*.

<http://www.utrop.no/Nyheter/Innenriks/28468>

Dagbladet Magasinet (20.06.2015) Hansa at Thom Alexander ble drept den 25. mars ss. 23-24 (4s) av Heidi Molstad Andresen.

<http://www.dagbladet.no/2015/06/20/magasinet/pluss/radikalisering/syria/is/39734115/>

Endresen, Cecilie (24.2.2010) Unik religiøs toleranse i: *Forskning* ved Universitetet i Oslo. Journalist [Mari Kildahl](#).

<http://forskning.no/religion/2010/02/unik-religios-toleranse>

Fri Tanke (25.11.2015) Fremmedkrigere rekrutteres sjelden i moskeer i: Fri Tanke:

<http://fritanke.no/index.php?page=tjenester&sub=notiser&do=vis&NotisID=527>

Hoem, Knut (21.10.2016) Anmeldelse av To søstre av Åsne Seierstad i: NRK.

https://www.nrk.no/kultur/bok/anmeldelse-av-_to-sostre_-av-asne-seierstad-1.13188346

Jacobsen, Christine (2007): Unge norske muslimer om kjønn og likeverd ss.19-21,

i: *NIKK - magasin no.1, Nordisk institutt for kvinne og -kjønnsforskning* (3s)

<http://www.nikk.no/wp-content/uploads/NIKKmag20071.pdf>

Kildesamling til Kristendoms kunnskap med Religions- og Livssynsorientering (1999): Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter.

Einar Thomassen: Islam (Bind 1): ungdomstrinnet.

<http://www.nb.no/nbsok/nb/f04b5e437e61ebad4f71e2d50a31a983?index=3#0>

Innledning: Kilder ss. 183 og 184. Reisen om natten til Jerusalem og himmelferden ss.230-236

Etikk ss. 267-268. Kunst med foto bilder (Shia) ss. 268 - 271. Shia Islam Sharia Sufismen ss. 272- 279 Historisk oversikt ss. 280-281

Leraand, Dag. (2016, 27. mars). Den Islamske Stat (IS) I: Store norske leksikon (17s) Hentet 5. desember 2016 fra

https://snl.no/Den_islamske_stat_%28IS%29

Leirvik, Oddbjørn (desember 2003): *Sufismen – i islamsk og dialogisk perspektiv*.

<http://folk.uio.no/leirvik/tekster/Sufismen.htm>

Ummah og salafismens fremvekst i Norge, ss.38-52 i: *Samtiden* 04/2013 (11s).

https://www.idunn.no/file/ci/65447157/Den_konservative_muslimske_vekkelsen_Om_IslamNet_Profeten.pdf

Linge, Marius (8.oktober 2013) I kjølvannet av den «unge muslimske vekkelsen» i: *Dagbladet* (2s).

<http://www.dagbladet.no/2013/10/08/kultur/kronikk/debatt/meninger/debattinnlegg/29664059/>

Mendoza, Kristian (23.11.2013) Angripes for sin tro i: *Utrop.no*.

<http://www.utrop.no/26111>

Moum, Are Vogt (27.11.2015) Hvem er fremmedkrigerne? i: *Utrop.no*.

<http://www.utrop.no/Nyheter/29644>

Mushtaq, Nishmah (2016) *Min Hijab Blogg*. Med kronikker i Halden Arbeiderblad.

<http://minhijab.blogg.no/>

Noble Sanctuary. *The Online Guide to Al-Haram al-Sharif in Jerusalem*.

<http://www.noblesanctuary.com/index.html> og <http://www.noblesanctuary.com/Prophets.html>

[Glimpses of History; Muslim Jerusalem; The Dome of the Rock; The Al-Aqsa Mosque; Islam and the Noble Sanctuary](#)

NRK (29.9. 2016) *Stilte opp i Nikab i Debatten* (Om Leyla Hasic) av Kristian Elster

<https://www.nrk.no/norge/stilte-opp-i-nikab-i-debatten-1.13156939>

NRK (3.11.2015). Jeg tapte min sønn Jeg tapte alt.

https://www.nrk.no/dokumentar/xl/-jeg-tapte-min-sonn_-jeg-tapte-alt-1.12632971

Olsen, **Maren Næss** (23. januar 2015): Islam betyr fred

Unge norske sufi-muslimer vil ta tilbake religionen sin fra ekstremistene i: *Morgenbladet*

http://morgenbladet.no/samfunn/2015/islam_betyr_fred

Olsen, **Maren Næss** (28. januar 2015): Med Koranen mot Sjeik Google:

Nystartede Madina Institute Norway ønsker å bekjempe ekstremisme med islam i: *Morgenbladet*

http://morgenbladet.no/samfunn/2015/med_koranen_mot_sjeik_google

Opsal, Jan (2008): Folkelig islam omtolker islam ss. 32- 35 i: *Religion og livssyn*, no. 4 (optrykk fra 1996) (4s)

http://www2.aschehoug.no/un/mm/Reol_1.96.doc

Orban, Franck (2016): [Bokpresentasjon om norske fremmedkrigere i Remmen og Fredrikstad](#) med forfatter Erlend Ofte Arntsen i: AreaS Blogg.hiof.no

<https://blogg.hiof.no/areas/2016/11/03/bokpresentasjon-om-norske-fremmedkrigere-i-remmen-og-fredrikstad/>

Pedersen, Bernt Erik (17.februar 2016) Her skal han sprengte seg i lufta i: *Dagsavisen*. Om Pål Refstads film Dugma knappen.

<http://www.dagsavisen.no/verden/her-skal-han-sprengte-seg-i-lufta-1.686781>

Qureshi, Fahad (2.okt 2013) Antirasistisk Senter sprer rasisme. Kronikk i: *Dagbladet*.

<http://www.dagbladet.no/2013/10/02/kultur/meninger/hovedkronikk/kronikk/debatt/29565367/>

Radikalisering og voldelig ekstremisme – prosesser inn og veier ut (2015) Digital kunnskapsportal.

Utarbeidet av RVTS Øst på oppdrag fra Helsedirektoratet: <http://utveier.no/>

Yousef fant veien ut <https://utveier.no/veien-ut/ungdommene-ma-utfordres/>

Tahir-ul-Qadri, Muhammad (2010) *Fatwa mot selvmordsangrep og terrorisme*.

Forord; Kort om Forfatteren og MQI Ss.4-11; Sammendrag Ss. 27-51.

Oversatt til norsk av Uzma A. Qadri. Minhaj-ul-Quran International (Norway).

<http://www.scribd.com/doc/35721708/FATWA-MOT-SELMORDSANGREP-OG-TERRORISME>

Alternativ hefte format: HiØ bibliotek eller salg fra MIQ Oslo.

Tahir-ul-Qadri, Muhammad (2010) *Introduksjon til Fatwa mot selvmordsangrep og terrorisme*.

Forord; Kort om Forfatteren og MQI Ss.4-11; Sammendrag Ss. 27-51.Oversatt til norsk av Uzma A. Qadri. Minhaj-ul-Quran International (Norway).

Ten Years On: Saudi Arabia's Textbooks Still Promote Religious Violence (2011):

Washington: Hudson's Center for Religious Freedom Summary, ss. 8-13 (ca.6s)

<http://www.hudson.org/content/researchattachments/attachment/931/sauditextbooks2011final.pdf>

The Clarion Project (2014 - 2015). The Islamic State's (ISIS, ISIL) Magazine

<http://www.clarionproject.org/news/islamic-state-isis-isil-propaganda-magazine-dabiq>

TV2 (11.3.2016): Imamen ville ikke håndhilse på TV2s studiovert - ble utfordret på direkten på nyhetskanalen.

Lars Barth-Heyerdahl Øyvind Brigg Rune Kjos journalister.

<http://www.tv2.no/a/8128017/>

Vestel, Viggo (2016): *I gråsonen Ungdom og politisk ekstremisme i det nye Norge*. Oslo: Universitetsforlaget.

Kap.IV: Om ytterliggående islam og om å leve som muslim i Norge ss.115-203;

Kap.VI: Konklusjoner ss.222-241.

Vestel, Viggo (24.8.2016): Ungdom og politisk ekstremisme i det nye Norge i:

Aftenposten.no kronikk

<http://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/Kronikk-Ungdom-og-politisk-ekstremisme-i-det-nye-Norge--Viggo-Vestel-602860b.html>

Vogt, Kari (2007): *Hva er islam*. Oslo: Universitetsforlaget (41s).

Den islamske mystikken ss. 56-58,

Kap. 4: Islamske bevegelser i dag, ss. 92-110,

Kap.5: Politisk Islam, ss. 111-124, Kap.6: Kan islam reformeres, ss. 126-134.

Vogt, Kari (2011): Islam i Norge, i: *Verdensreligioner i Norge*, Knut Jacobsen (red). Ss.128-162 (33s) Oslo: Universitetsforlaget

Vogt, Kari (1995): Shia-islam, kap.9 ss. 180-197 i: *Islams hus*. Oslo: Cappelen (18s) **Kompendium**

Vårt Land (28.september 2016): Vennskapsbånd ledet inn i terrorkrig intervju av forfatter Erlend Ofte Arntsen av Lars O. Flydal.

<http://www.vl.no/kultur/vennskapsband-ledet-inn-i-terrorkrig-1.784340>

White, Jenny B. (2003): *Den moderne islamske kvinnen*. (2s) i: Kilden. Informasjonssenter for kjønnsforskning.

<http://kilden.forskningsradet.no/c16881/artikkel/vis.html?tid=24219>

Zaman, Kadafi og Haram, Ola TV2. (2014) De ekstreme islamistene - En metoderapport. Utvalg.

<http://www.skup.no/metoderapporter/2014/41%20%20%20De%20ekstreme%20islamistene.pdf>

Zaman, Kadafi (2011-2017) Blogg TV2 av Kadafi. Utvalg om tema fra islam og muslimer, radikale. <http://blogg.tv2.no/kadafi/>

Dokumentar - filmer og TV- debatter

A Life Apart: Hassidism In America. 1998. PBS.org, USA. (Bibliotek Remmen)

<http://www.pbs.org/alifeapart/>

CNN &

<http://edition.cnn.com/2015/11/27/europe/belgium-muslim-anti-radicalization-class/>

TV2 nyhetskanalen (13. desember 2015) Intervju av Madina Isntitute og imam Van Ael om ekstremisme og utdannelse.

<https://www.youtube.com/watch?v=YGyQzkGRbsI>

TV2 Nyhetskanalen (15.9.2016): Amerikansk muslimsk leder: Norge må utdanne egne imamer med Zaman Kadafi, Shayk Al-Ninowy.
<http://www.tv2.no/v/1068934/>

TV2 Nyhetskanalen (April 2015) Interview of Shaykh Ninowy about extremism, radicalization and terrorism.
https://www.youtube.com/watch?v=v8L_463WIGE

Dagsnytt Atten - TV NRK (18.november 2015) 2. Terrorrens gråsoner.
Intervju med Fahad Qureshi og Åsne Seierstad
<https://tv.nrk.no/serie/dagsnytt-atten-tv/NNFA56111815/18-11-2015#t=1m36s>

Khan, Deeyah (2014): Jihad - hellige krigere. Jihad A Story of the Others
<https://tv.nrk.no/program/KMTE30000614/jihad-hellige-krigere>

Refstad, Pål (16.mars 2016): Dugma- Knappen til Paradiset, i: Urix spesial NRK.
<https://tv.nrk.no/program/nnfa53031616/urix-spesial-dugma-knappen-til-paradiset>

Minhaj Ungdoms reportasje på NRK (10.juli 2015)
<http://www.minhajungdom.no/2015/07/minhaj-ungdoms-reportasje-pa-nrk/.nov.2015>

NRK.no. (12.februar 2013) Brennpunkt. Niqab på norsk (med bl.a. Leyla Hasic)
<https://tv.nrk.no/serie/brennpunkt/MDUP11000113/12-02-2013#t=0s>

NRK.no. (3.11.2015) Brennpunkt. Min sønn, fremmedkrigeren.
<https://tv.nrk.no/serie/brennpunkt/MDDP11001515/03-11-2015>

PMW Palestinian Media Watch (1997-2015). Utvalg
<http://www.palwatch.org/>

Qureshi, Fahad (27.januar 2016) Radikalisering av norsk muslimsk ungdom. Foredrag ved Qureshi, IslamNet
Romerike Politidistrikt Romerike Beredskapsforum og Romerike Kontaktforum
<https://www.youtube.com/watch?v=EKPwMZZE-p0>

Trugman, Avraham Arie (2017): Ohr Chadash: New Horizons in Jewish Experience. Utvalg.
<http://thetrugmans.com/category/videos/>

Vår mann i Teheran (Our man in Teheran) (2015), i: NRK av nederlandske journalist Thomas Erdbrink. Utvalg
<https://tv.nrk.no/serie/vaar-mann-i-teheran>